

Наталя Сінкевич

КУЛЬТИ СВЯТИХ ДОМІНІКАНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ В МОНАСТИРЯХ ОРДЕНУ НА ВОЛИНІ (XVII – початок XIX ст.)

Вивчаючи діяльність домініканського ордену на Волині, не можна оминати питання специфіки духовного життя монастирів на цій території. Одним з яскравих його проявів та інформаторів є шановані в конвентах культу святих орденської традиції. До цієї групи культів належать насамперед культу святих-членів ордену, а також тих святих, які не були домініканами, однак традиційно вшановувалися ними і вважалися патронами ордену або окремих його провінцій. Важливість вивчення даної проблематики обумовлена насамперед тим, що популяризація таких культів неодмінно сприяла виокремленню домінікан із загалу інших орденів у свідомості пастви, а також постійно нагадувала про орденські ідеали і давала взірці для наслідування самим монахам. Виходячи з цього, встановлення кола святих орденської традиції, поширених у домініканських осередках Волині, аналіз активності та проявів їхнього шанування допоможе з'ясувати специфіку внутрішнього життя волинських конвентів та їхнього впливу на життя довколишнього суспільства.

Вивчення духовного життя католицьких орденів чи окремих монастирів на теренах України до цього часу практично не проводилося. Єдиним дослідженням у цій сфері залишається стаття Т. Трайдоса, присвячена культовому життю львівського домініканського осідку¹. Однак окремі релігійні культу та образи святих активно вивчаються сучасними польськими та українськими дос-

¹ Trajdos T. Kościół dominikanów lwowskich w średniowieczu jako ośrodek kultowy // Nasza Przeszłość: Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce. Kraków, 1997. № 87. S. 39–72.

лідниками², що дає багатий фактичний та методологічний матеріал для подальших студій. У процесі сьогоdnішнього дослідження ми оперуватимемо переважно зібраними нами з джерельних і літературних матеріалів даними щодо поширених у монастирях культів (Див. табл. 1), інформацією про орденських святих і беатифікованих³ та поданою Г. Каролевич статистикою посвят храмів ордену в Речі Посполитій⁴.

Найпопулярнішим серед орденських святих у Речі Посполитій згідно з кількістю храмових посвят був св. Домінік⁵ — засновник ордену та головний репрезентатор його проповідницького ідеалу. Однак жоден з волинських костелів досліджуваного періоду не було затитуловано на честь св. Домініка. Про шанування святого свідчать тільки вівтарі, які, починаючи з XVIII ст., фіксуються практично в кожному волинському домініканському костелі. При цьому цікавим є той факт, що на засуві вівтаря, присвяченого св. Домініку, в старокостянтинівському монастирі було зображено св. Миколая⁶, що свідчить про пряму паралель, яка проводилась між двома святими. Таке розміщення зображень, ймовірно, було спричинене прагненням адаптації культу засновника ордену серед місцевого населення, для якого св. Миколай був одним з найшанованіших святих.

З XVIII ст. у середовищі домініканських монастирів набуває значної популярності культ домініканського проповідника XV ст. Вінцентія Фerezія, що простежується у появі присвячених йому вівтарів і чудотворної ікони, а також — у різкому зростанні кількості відповідних імен в середовищі новіціїв луцького монастиря (Див. табл. 1). Ідеал св. Вінцентія розумівся у луцькому монастирі

² Див. наприклад: Никитенко Н.Н. Образ св. Анахорета Онуфрия Великого в иконографической программе Софии Киевской // Судейский сборник. К.; Судак, 2005. Вып. 2. С. 276—284; Dobrowolski P. Wincenty Ferrer: kaznodzieja ludowy późnego średniowiecza. Warszawa, 1996; Miławicki M. Pobożność ludowa w pracy duszpasterskiej dominikanów na ziemiach polskich // Teofil. Kraków, 2005. № 2 (22). S. 55—110.

³ Hinnebusch W. Kleine Geschichte des Dominikanerordens. Leipzig, 2004. S. 251—255.

⁴ Karolewicz G. Wezwania kościołów dominikańskich w XVII—XVIII wieku // Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Lublin, 1970. R. 19. S. 106—107.

⁵ Karolewicz G. Wezwania kościołów dominikańskich... S. 107.

⁶ Wołyniak (Giżycki J. M.) Wykaz klasztorów Dominikańskich prowincji Ruskiej. Kraków, 1923. Cz. 2. S. 234.

передусім як борець за навернення душ⁷, тобто репрезентував традиційну постать домініканця-місіонера. Цікавим однак є те, що культ св. Вінцентія як за кількістю вівтарних посвят, так і за популярністю серед імен монахів значно переважає у XVIII ст. над культом польського місіонера Яцека Одровонжа, а за кількістю імен у першій половині століття з огляду на наявність чудотворної ікони святого — і над культом засновника ордену св. Домініка (Див. табл. 1). Очевидно, увага до постаті св. Вінцентія у волинських монастирях, як і в інших домініканських осідках Речі Посполитої⁸, була зумовлена загальною популярністю святого у католицькій Європі XVIII ст.⁹ та активною підтримкою його шанування в Римі (Папа Климент XII у 1733 р. надає ордену право на спеціальні відпустити в дні святкування пам'яті св. Вінцентія¹⁰). Натомість впадає у вічі те, що у волинських монастирях немає слідів шанування найвидатнішого теолога ордену — св. Томи Аквінського. Тільки у володимирському та луцькому конвентах спостерігаємо наявність вівтарів на честь Аквіната. У Луцьку домінікани спільно з місцевими єзуїтами відправляли також спеціальне богослужіння, присвячене св. Томі, очевидно, — запозичене в центральному краківському монастирі, де воно фіксується в цей самий час¹¹. Імовірно, постать св. Томи Аквінського не набула вагомого значення в духовному житті усіх волинських монастирів, оскільки вона репрезентувала образ не домініканина-місіонера, як Домінік або Вінцентій, а богослова-інтелектуала. Прагнення до цього ідеалу у волинських осідках, з огляду на незначну активність інтелектуального життя в них, було неприйнятним самим домініканам та малозрозумілим їхній пастві.

Не можна оминати питання популяризації культу св. Гіацинта (Яцека) Одровонжа. Завершення тривалого процесу його канонізації відіграло неабияку ідеологічну роль у зростанні кількості домі-

⁷ Kownacki I. Sparta Polska, czyli opisanie obrazu Matki Najśw. w Łucku w kościele OO. Dominikanów, wraz ze zbiorom cudów doznanych tamże. Zamość, 1703. S. 101.

⁸ Borkowska U. Hagiografia polska (wiek XVI–XVIII) // Dzieje teologii katolickiej w Polsce. Lublin, 1975. T. 2: Od Odrodzenia do Oświecenia, cz. 1: Teologia humanistyczna. S. 495; Świętochowski R. Szkolnictwo teologiczne dominikanów // Dzieje teologii katolickiej w Polsce. Lublin, 1975. T. 2: Od Odrodzenia do Oświecenia, cz. 2: Teologia neoscholastyczna i jej rozwój w akademiach i szkołach zakonnych. S. 221.

⁹ Dobrowolski P. Wincenty Ferrer.... S. 11–12.

¹⁰ ЦДІАК України. Ф. 221, оп. 1, спр. 162, арк. 3 зв. — 4.

¹¹ Sieykowski M. Świątnica Pańska. Kraków, 1743. S. 9.

ніканських фундацій і популяризації ордену на початку XVII ст.¹² Св. Яцека практично відразу було проголошено одним з офіційних патронів Речі Посполитої, зокрема, її руських земель¹³. Однак попри все це, згадки про шанування святого простежуються далеко не в усіх конвентах, хоча водночас у храмах фіксуються посвяти вівтарів, зовсім не пов'язані з традицією ордену (Див. табл. 1). З приводу тривалої відсутності посвят вівтарів Яцеку Одровонжу у храмах домінікан Руської провінції маємо доволі ґрунтовне пояснення. Руські домінікани наприкінці XVI ст. не брали активної участі у підготовці канонізації Яцека з ідеологічних міркувань — постать святого, що одночасно був засновником Польської провінції та місії на Русі, підкреслювала єдність усіх монастирів Речі Посполитої¹⁴. Обрання патронату св. Яцека для посвяти овруцького конвенту, який належав до Руської провінції, було зумовлене тільки тим, що домінікани для здійснення фундації апелювали до початкового заснування осідку саме Одровонжем¹⁵. Загалом, вівтарна посвята на честь св. Гіацинта фіксується тільки в одному монастирі провінції — ляхівецькому, при цьому показовим є те, що вона не фігурує на початку XVIII ст., а з'являється в його другій половині (Див. табл. 1). Кількість вівтарних посвят на честь св. Гіацинта в конвентах Польської провінції відносно вища — вони зафіксовані в трьох домініканських осідках, однак їх немає в інших конвентах, про вівтарні посвяти яких маємо повні відомості. Загалом, можемо стверджувати слабку популярність культу св. Гіацинта Одровонжа в середовищі волинських монастирів, відносно вищою вона була в середовищі Польської провінції.

Культ домініканської святої Рози Ліманської, яка походила з третього (світського) ордену святого Домініка і втілювала ідеал святості в миру, активно популяризував тільки луцький конвент. Крім того, лише в Луцьку спостерігаємо (щоправда, тільки на початку XIX ст.) посвяти вівтарів на честь Катерини Сієнської та Па-

¹² Kłoczowski J. Zakon braci kaznodziejów w Polsce 1222–1972. Zarys dziejów // Studia nad historią dominikanów w Polsce. Warszawa, 1975. T. 1. S. 73.

¹³ Zielińska K. Program integracji społecznej w świetle uchwał Kościoła potrydenckiego // Odrodzenie i Reformacja w Polsce. Warszawa, 1983. T. 28. S. 108.

¹⁴ Woroniecki J. Jacek Odrowąż i sprowadzenie zakonu kaznodziejskiego do Polski. Katowice, 1947. S. 71–73.

¹⁵ Okolski S. Russia florida rosis et liliis hoc est sanguine, praedicatione, religione et vita, antea FF. Ord. Praed. peregrinatione inchoata, nunc conventuum in Russia stabilitate fundata. Leopoli, 1646. P. 122–123.

пи Пія V, які також належали до домініканського ордену. Шанування таких відомих домініканських святих і блаженних як сподвижник Яцека Чеслав, Людовік Бертранда, Амвросій, Альберт Великий, Папа Бенедикт XI (в 1745 р. було встановлено спеціальне свято і богослужіння на честь цього святого¹⁶), Петро з Верони (був особливо популярним у Речі Посполитій¹⁷), а також низки інших канонізованих і беатифікованих на той час членів ордену можна простежити тільки за наявністю в храмах відповідних ікон, статуй і реліквій та наданням монаших імен. Однак і серед монаших імен популярність орденських святих незначна. Навіть якщо припустити, що всі відповідні імена давалися на честь орденських святих та блаженних, їхня кількість не сягає і 30% з 380 відомих імен, прийнятих у волинських (переважно в луцькому) монастирях. У луцькому конвенті нерідко можемо зауважити переважання монастирських і родинних традицій над орденськими. Наприклад, різке зростання в другій половині XVII ст. кількості імен Іоан, а на початку наступного століття — Ігнатій (Див. табл. 1) можемо пояснити, передусім, прагненням наслідувати відомих монастирських пріорів Іоана та Ігнатія Ковнацьких, які очолювали конвенти саме в цей час. Показовим є і приклад Франціска Гулевича, який, постригаючись 1763 р., взяв одним зі своїх імен монаше ім'я іншого луцького домініканця з родини Гулевичів — Іполита, який постригся у 1623 р.

Говорячи про традиції культів домініканських святих у волинських монастирях, не можемо не згадати про постать луцького домініканина Кароля Франка, який помер 1622 р. і в першій половині XVII ст. готувався луцькими братами до канонізації. У 1647 р. життя святого було розглянуто на генеральній капітулі ордену¹⁸. Однак, з огляду на втрату тіла монаха під час Хмельниччини, процес призупинили і постать Кароля з цього часу згадувалась тільки в кількох духовних творах та збірках проповідей¹⁹. Культ Кароля Франка не набув значної популярності і в стінах луцької обителі, про що свідчить мала кількість відповідних монаших імен у конвенті (Див. табл. 1). І тільки зміни в польській агіографічній традиції у XVIII ст., коли офіційна канонізація вже не була єдиною підставою включа-

¹⁶ ЦДІАК України. Ф. 228, оп. 1, спр. 162, арк. 80 зв. — 83.

¹⁷ Miławicki M. Op. cit. S. 99.

¹⁸ Kownacki I. Op. cit. S. 264.

¹⁹ Список праць, де згадується особа Франка див.: Kownacki I. Op. cit. S. 264.

ти житіє до збірок духовних творів²⁰, викликали відродження інтересу до постаті Кароля в луцькому монастирі. Луцький пріор І. Ковнацький, опублікувавши житіє, хоч і зазначає, що має на меті не надання якихось рис святості монаху, а виключно популяризацію інформації про нього, при цьому висловлює надію на прославлення Кароля²¹.

Зупинимось на аналізі житія Кароля Франка, оскільки воно репрезентує уявлення про ідеал монаха-домініканця, яке панувало в стінах луцького конвенту впродовж XVII–XVIII ст. Автором житія був магістр новіціїв луцького конвенту Маріан Колумбан. Вперше детальний життєпис Кароля Франка опублікував луцький пріор І. Ковнацький, який зібрав відомості про монаха з різних джерел²². Другий варіант житія опублікував Ф. Нововейський²³, який, очевидно, зафіксував найближчий до оригіналу варіант, адже у своїй праці автор користується передусім матеріалами краківського архіву та, на відміну від Ковнацького, передає текст латиною, якою був написаний оригінал житія. Скорочений варіант тексту Колумбана подав також Ф. Ярошевич²⁴. Отже, первісний текст житія Кароля, написаний Маріаном Колумбаном у першій половині XVII ст., найкраще відображений у праці Ф. Нововейського та Ф. Ярошевича²⁵, в той час як варіант житія, поданий І. Ковнацьким²⁶, є компіляцією, збіраною на початку XVIII ст. Таким чином, два варіанти тексту житія є різночасовими і потребують порівнянь.

Шукати в житіях автентичних відомостей про життя молодого домініканина вкрай небезпечно: польська агіографія XVI–XVIII ст. не зазнала впливу боландистів з їхнім прагненням писати “наукові”, біографічні життєписи святих²⁷. Житіє Кароля підпадає під низку типових для агіографічного твору характеристик: святий дуже швидко дорослішає, остерігається традиційних дитячих розваг,

²⁰ Górski K. *Zarys dziejów duchowości w Polsce*. Kraków, 1986. S. 204.

²¹ Kownacki I. *Op. cit.* S. 264.

²² Kownacki I. *Op. cit.* S. 235–264.

²³ Nowowiejski F. *Phoenix decoris et ornamenti provinciae Poloniae S. Ord. Praed. D. Hyacinthus Odrovansius redivivus in magnanimis viris sanctitate vitae, scientia, et eruditione, cultus divini zelossissima promotione, vestigiis ejus inhaerentibus...* Posnaniae, 1752. P. 52–61.

²⁴ Jaroszewicz F. *Matka Świętych Polska*. Kraków, 1769. S. 317.

²⁵ Nowowiejski F. *Op. cit.* P. 52–61; Jaroszewicz F. *Op. cit.* S. 317.

²⁶ Kownacki I. *Op. cit.* S. 250–264.

²⁷ Borkowska U. *Op. cit.* S. 473.

є надзвичайно покірним і скромним, боїться навіть зустрічі з жінками²⁸. Однак суттєвих запозичень з житій інших домініканських святих, зокрема — святого Домініка, не спостерігається. Деякі незначні паралелі простежуються з житієм нещодавно канонізованого Яцека Одровонжа — святий молиться ночами, шмагає себе до крові, перед смертю прощається зі своїми співбратами, промовляє ті самі слова молитви²⁹. Однак Кароль не здійснює чудес, не навертає ближніх своєю проповіддю, як це робили св. Яцек та інші святі домінікани. Місіонерський і проповідницький дух молодого домініканця, який не встиг зробити багато на полі навернення душ, перебуваючи в ордені, простежується тільки під час опису молодих років Кароля, коли він гаряче заохочує ровесників, зокрема “схизматиків”, до навернення і побожного життя. Цікавою є позиція Колумбана щодо інтелектуальних занять: він наголошує, що Кароль вивчав філософію виключно, щоб здобути знання про Велич Бога і власну недостойність. Таким чином автор свідомо дистанціює монаха від будь-яких проявів інтелектуальних інтересів, крім теологічних. Натомість аскетичний і споглядальницький ідеал в особі Кароля акцентовано набагато сильніше, ніж у постатях інших домініканських святих: луцький домініканець споживає тільки хліб і воду, практикує мовчання і молитовні роздуми, чим нагадує скоріше монаха-відлюдника, а не представника місіонерського згромадження. Показовим є те, що, згідно з текстом житія, у своєму житті Кароль наслідує не святих домінікан, а св. Іоанна Хрестителя і Онуфрія Пустельника. Очевидно, житія Домініка, Яцека, Томи Аквінського та інших домініканських святих, написані в Середньовіччі, не були настільки актуальними для луцьких домінікан у першій половині XVII ст., адже Католицька Церква після Триденту вимагала від монаха передусім суворості життя, молитовних роздумувань та медитацій (насамперед — стосовно мук Спасителя), які стали основною формою індивідуальної молитви. Новим явищем духовного життя стало й часте причастя, яке активно практикував Кароль. У луцькому осідку актуалізацію аскетизму було також викликано тим, що з 1618 р. візитатор провінції Д. Фонсека зарахував його до

²⁸ Ptaśnik J. *Kultura wieków średnich. Życie religijne i społeczne*. Warszawa, 1959. S. 95–122.

²⁹ Stanislaus Lector. *De vita et miraculis sancti Jacchonis (Hyacinthi) ordinis fratrum Praedicatorum* / Wyd. L. Cwikliński // *Monumenta Poloniae Historica*. Lwów, 1884. T. 4. P. 818–894.

складу тих конвентів, де мали впроваджуватися суворі (так звані обсервантські) правила монашого життя³⁰. З огляду на це, постать молодого домініканина (на момент смерті Каролом було тільки 18), який активно молився, дотримувався мовчання і абсолютно не споживав м'яса (ця проблема особливо гостро стояла в домініканській провінції³¹), мала неабияк вплинути на формування свідомості членів, а передусім — новіціїв, луцького осідку. Окрім того, місцеве походження Франка (він був родом з Олики), шанування ним таких популярних у східнохристиянському середовищі святих як Іоан Хреститель та Онуфрій (був одним із найпопулярніших святих на Русі ще з часів Середньовіччя, саме в східній традиції вважався послідовником св. Іоана Хрестителя³², активно вшановувався на Волині в XVII—XVIII ст.³³) і дотримання монахом суворого посту мали сприяти акцептації культу серед місцевого населення. Таким чином, ідеал монаха-домініканця, що популяризувався в луцькому монастирі на початку XVII ст., концентрується передусім навколо його аскетизму, що було викликано потребою в реформуванні внутрішнього життя конвенту.

Текст, поданий у 1703 р. І. Ковнацьким, зазнав незначної модифікації, серед важливих особливостей якої слід відзначити появу нових рис духовного життя, які, на думку автора, мали характеризувати луцького домініканського святого. Насамперед, це прихильність Франка до Розарію та Луцької ікони Богородиці, ревним шанувальником і “кавалером” якої був монах. Повністю опущено і раніше не дуже акцентований момент служіння знедоленим у молоді роки Кароля. До раціону монаха, окрім хліба й води, додано іншу нем'ясну їжу. Все це свідчить про певну еволюцію ідеалу святого в напрямку пом'якшення аскетичного акценту й актуалізації девоційних практик у житті монаха. Цікавим моментом є також те, що Ковнацький додає до тексту інформацію про освіту в єзуїтській колегії, яку здобув Кароль (щоправда, ця освіта згадується як

³⁰ *Acta capitulorum provinciae Poloniae (1603–1700)* / Elaboravit R.F. Madura — Maszynopis w Bibliotece OO. Dominikanów w Krakowie. V. 2. Pars 1. P. 261.

³¹ Kłoczowski J. Wielki zakon XVII-wiecznej Rzeczypospolitej u progu swego rozwoju. Dominikanie polscy w świetle wizytacji generalnej z lat 1617–1619 // *Nasza Przyszłość: Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce*. Kraków, 1973. № 39. S. 164–165.

³² Никитенко Н.Н. Указ. соч. С. 277–278.

³³ Сидор О. Святий Онуфрій Великий у давньому українському мистецтві // *Старосамбірщина*. Львів, 2004. Т. 3. С. 179–182.

перешкода до вступу в орден). Цей факт свідчить, що антагонізм між єзуїтським і домініканським орденами, який набув поширення наприкінці XVI — на початку XVII ст.³⁴, вже втратив актуальність на початку XVIII ст.

Серед інших святих, популярних у домініканському середовищі, слід виділити також тих, які хоч і не походили з ордену, проте вважалися його патронами. У кількох волинських домініканських костелах були вівтарі покровительки ордену св. Марії Магдалени, постать якої уособлювала ідеал покути і любові³⁵. Пропагувалася волинськими монастирями і низка культів, типових для орденських провінцій того часу. Це, зокрема, культ покровителя Речі Посполитої св. Станіслава, який популяризувався польськими домініканами ще з XIII ст.³⁶ і на честь якого на Волині було затитуловано козинський монастир. Впливом провінційних традицій можемо також пояснити популярність у волинських храмах культів святих Анни, Йозефа, Якова, Тадея та Теклі, на честь яких часто посвячувалися вівтарі домініканських монастирів Речі Посполитої³⁷.

Низка типових для домініканських провінцій культів зближувала орден з духовним життям місцевого населення й сприяла координованості домініканських спільнот у житті довколишнього суспільства. Це, зокрема, культ архангела Михаїла, святих Миколая та Іоана Хрестителя, які ще з часів Середньовіччя активно популяризувалися орденом на Русі, ймовірно, — для наближення до схід-

³⁴ Świętochowski R. Op. cit. S. 225–226.

³⁵ Trajdos T. Kościół dominikanów lwowskich... S. 43.

³⁶ Rozynekowski W. Święci patronowie kościoła dominikanów w Gdańsku — wokół średniowiecznych wezwań dominikańskich w Polsce // Dominikanie. Gdańsk-Polska-Europa: Materiały konferencji międzynarodowej pt. Gdańskie i Europejskie dziedzictwo. Zakon dominikanów w dziejach Gdańska, 9–10 maja 2002. Gdańsk; Pelplin, 2003. S. 237.

³⁷ Biblioteka KUL. Dział rękopisów. Rękopis № 766. K. 9; Слюнькова И.Н. Монастыри Восточной и Западной традиции. Наследие архитектуры Беларуси. — М., 2002. С. 298; Ciesielska K. Inwentarze kościoła św. Mikołaja i klasztoru dominikanów w Toruniu // Zapiski historyczne. Toruń, 1983. T. 48, z. 3. S. 188–191; Fokt K. Szlachecy dobrodziejce krakowskich dominikanów od połowy XIV wieku do roku 1462 // Nasza Przyszłość: Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce. 2001. № 95. S. 113; Jurák J. Apoštolská činnost dominikánské provincie sv. Hyacinta na Rusi: 1595–1650. Praha, 1936. S. 14; Kapeć W. Kościoły i klasztory dominikanów w Lublinie. Bez miejsca i roku wydania. S. 25. Karolewicz G. Wezwania kościołów klasztornych // Zakony męskie w Polsce w 1772 roku. Lublin, 1972. T. 1. S. 110–111; Trajdos T. Kościół dominikanów lwowskich... S. 44.

нохристиянської духовної традиції³⁸. Це припущення є надзвичайно актуальним для Волині, де святі Миколай, Іоан Предтеча та Михаїл були одними з найпопулярніших за кількістю як чудотворних ікон, так і посвят церков східної традиції³⁹. У зв'язку з цим, причина вибору таких титулатур викликає безумовне зацікавлення. Окрім впливу провінційних традицій, у низці випадків можемо припускати також вибір титулатур фундаторами храмів. Зокрема, на посвяту камінь-каширського монастиря на честь св. Михаїла вплинув, вірогідно, фактор бажання фундатора Адама Сангушка, який вважав архангела Михаїла особистим патроном⁴⁰ і скерував до Рима спеціальне прохання про надання йому індульгенції в зв'язку з постом у день пам'яті святого⁴¹. Посвяту козинського монастиря на честь Іоана Хрестителя, інформація про яку фіксується на початку XIX ст. (див. табл. 1), ймовірно, було долучено до попередньої (св. Станіслава) тільки після спорудження в 1776 р. нового костелу Яном Тарновським як вияв особливої уваги до патрона фундатора. Цей чинник, гіпотетично, мав місце і під час вибору аналогічної титулатури для старокостянтинівського конвенту (фундатор – Януш Острозький). Інші ж випадки вшанування св. Миколая, Михаїла, а також Онуфрія, про популярність якого на Волині ми вже згадували, в стінах старокостянтинівського, любарського, ляхівецького та чарторийського монастирів (Див. табл. 1) можуть трактуватися саме як прагнення домінікан пристосуватися до традиційних духовних ідеалів навколишнього суспільства. Показовим є те, що перелічені конвенти належали до Руської провінції ордену та Конгрегації обсервантів, що дає можливість зробити припущення про свідоме використання культів поширених у східнохристиянському середовищі святих саме цими орденськими інституційними структурами. Натомість у конвентах Польської провінції (в Козині та Камінь-Каширському) вшановування названих святих було, найімовірніше, викликане фактором бажання фундаторів, про що ми зазначали вище.

³⁸ Trajdos T. Kościół dominikanów lwowskich.... S. 43, 57; Trajdos T. Kościół katolicki na ziemiach ruskich Korony i Litwy za panowania Władysława II Jagiełły (1386–1434). Wrocław etc., 1983. T. 1. S. 190–191.

³⁹ Девяцотлетие православия на Волини: 992–1892. Житомир, 1892. Ч. 1. С. 292–376; Теодорович Н.И. Историко-статистическое описание церквей и приходов Волинской епархии. Почаев, 1888. Т. 1–5.

⁴⁰ Archiwum OO. Dominikanów w Krakowie. Kk. 1, k. 1–2.

⁴¹ Monumenta Ucrainae historica / Зібрав Р. Шептицький – Romae, 1965. V. 2. S. 216.

Підводячи підсумки аналізу шанування у волинських конвентах популярних в ордені та провінціях святих, можемо констатувати відносно слабку поширеність цих культів: на честь святих-домінікан було затитуловано тільки один конвент і близько 40% віварів, наявна тільки одна чудотворна ікона орденського святого. Найактивніше використовували пантеон орденських святих луцький та володимирський конвенти. Таку ситуацію можемо пояснити браком при цих конвентах парафій, а отже — й потреби у вшануванні популярних у народі святих, не пов'язаних з орденською традицією. Цей фактор у поєднанні з наявністю в Луцьку та Володимирі великої кількості храмів інших орденів актуалізував потребу активної популяризації саме орденських святих. Під час вибору костельних посвят волинські монастирі значною мірою зазнали впливу провінційних традицій: на честь популярних серед домініканських титулатур Речі Посполитої святих Станіслава, Іоана Хрестителя та архангела Михаїла було затитуловано 5 волинських храмів. Поширеність у домініканських конвентах культів архангела Михаїла, святих Миколая та Іоана Хрестителя можемо пояснити не тільки провінційними традиціями, а й їхньою популярністю в середовищі місцевого суспільства. Вибір цих титулатур для посвяти храмів Польської домініканської провінції було зумовлено, найвірогідніше, бажанням фундаторів осідків, а не самих домінікан. У випадку з монастирями Руської провінції та Конгрегації домінікан-обсервантів вплив фундаторів на вибір цих титулатур практично не простежується. Це дає можливість пояснити появу згаданих культів відносно вищою місіонерською активністю, якою відзначалися волинські осідки цих інституцій в XVII—XVIII ст.⁴² Аналіз життя луцького монаха Кароля Франка дав змогу встановити, що в першій половині XVII ст. у стінах луцького конвенту спостерігається підвищена увага до формування ідеалу монаха-домініканця. Цей ідеал концентрується навколо аскетизму і активного виконання девоційних практик, однак не має місіонерського спрямування.

⁴² Сінкевич Н. Основні тенденції місіонерської та душпастирської діяльності монастирів Волині в другій половині XVI—XVIII ст. // Історія релігій в Україні. Львів, 2006. Кн. 1. С. 546—550.

Культи у волинських домініканських монастирях кінця XIV – початку XIX ст.

*Культи, поява яких не залежала від бажання домінікан⁴³**Культи, типові для ордену та провінцій⁴⁴*

Назва місцевості, в якій діяв монастир, та хронологічний зріз зібраних даних	Титулатура храмів, каплиць	Посвяти вітварів	Ікони, реліквії	Молитовні практики, пов'язані з культом, інші свідчення про поширення культів	Імена, які отримували монахи після вступу до відповідного монастиря
Луцьк 1. Кін. XIV ст. Товариство Братів-пілігримів	Св. Миколая, Вознесіння Богородиці.				
Острог Середина XV ст. Товариство Братів-пілігримів	Богоматері.				
Володимир 1. кінець XV ст. Польська провінція	Св. Трійці.				Лаврентій.

⁴³ Поява цих культів була викликана побажаннями фундаторів щодо титулатури храмів, даруванням до костелів відповідних ікон тощо.

⁴⁴ Під типовими для ордену культами маються на увазі, передусім, культи канонізованих та беатифікованих членів ордену, ті, з якими в орденській традиції пов'язані спеціальні відпусти та богослужбові практики та численні (мінімум 4) посвяти домініканських храмів в Речі Посполитій.

Луцьк 2. Кін. XVI – I пол. XVII ст. Польська провінція	Вознесіння Богородиці.	Розарію Імені Ісуса Богородиці	Ікона <i>Матері Божої Сніжної</i>	Братство Розарію	Гіацинт – 2, Матей – 1, Яків – 1, Габріель – 1, Карл – 1, Августин – 1, Станіслав – 1, Бонавентура – 1, Даміан – 1.
Ляхівці 1. I пол. XVII ст. Руська провінція	Св. Трійці, Петра і Павла.				
Володимир 2. I пол. XVII ст. Польська провінція	Св. Трійці.			Братство Розарію	
Камінь- Каширський 1. I пол. XVII ст. Польська провінція	<i>Архангела Михайла і всіх ангелів.</i>				
Овруч 1. I пол. XVII ст. Руська провінція	Св. Гіацинта.				
Старокостян- тинів 1. I пол. XVII ст. Руська провінція	Очищення Богородиці. Іоана Хрестителя.		Ікона Богоматері Розарію, яку вірні прикрашали вотами		Петро – 2, Антоній – 2, Гіацинт – 1, Бернард – 1, Гумберт – 1, Альбін – 1; Беат – 1.
Любар 1 I пол. XVII ст. Руська провінція	Архангела Михайла.				
Яловичі 1. II пол. XVII ст. Польська провінція	<i>Пожертви Богородиці.</i>		<i>Ікона Пожертви Богородиці</i>		

85	Внебовзяття Богородиці.	Імені Ісуса	Ікона <i>Матері Божої Сніжної</i> ; з'явлене в чудесний спосіб зображення <i>Богородиці</i> на кремені	Братство Розарію.	Іоан – 6, Домінік – 6, Гіацинт – 4, Іозеф – 3, Томас – 3, Григорій – 3, Антоній – 3, Габріель – 2, Мартін – 2, Бернард – 2, Раймунда – 2, Альбін – 2, Кипріан – 2, Франциск – 2, Амвросій – 2, Андрій – 2, Дмитро – 2, Миколай – 2, Діонісій – 2, Іоан Євангелист – 2, Іоан Хреститель – 2, Стефан – 2, Бартоломей – 2, Августин – 2, Казимир – 2, Людовік – 2, Даніель – 2, Вінцентій – 2, Феліціан – 2, Яків – 2, Георгій – 2, Бенедикт – 1, Каспер – 1, Маріан – 1, Александр – 1, Регінальд – 1, Алан – 1, Генрік – 1, Петро – 1, Іларій – 1, Ігнатій – 1, Ієронім – 1, Михайл – 1, Гундисальв – 1, Альберт – 1, Пій – 1, Чеслав – 1, Урбан – 1, Матей – 1, Палацци – 1, Теофіл – 1, Атаназій – 1, Вацлав – 1, Флоріан – 1, Богуслав – 1, Самуель – 1, Ремігій – 1, Станіслав – 1, Фелікс – 1, Паулін – 1, Тадей – 1, Кандид – 1, Боніфаций – 1, Константин – 1, Карл – 1, Кріспін – 1, Онуфрій – 1, Прокопій – 1, Павло – 1, Даміан – 1, Лука – 1, Бонавентура – 1.
----	----------------------------	-------------	---	----------------------	--

Невирків 1. II пол. XVII ст. Польська провінція	Св. Трійці.		Ікона Богородиці Болящої		
Луцьк 4. I пол. XVIII ст. Польська провінція	Внебовзяття Богородиці.	Св. Домініка, св. Гіацинта, св. Томи Аквінського, св. Рози, св. Анни, св. Каєтана, Марії Магдалени, в коридорі перед захристією вівтар Увінчання терням Ісуса, в капітулярії вівтар Ісуса біля стовпа	Чудотворна ікона <i>Матері Божої Сніжної</i> ; з'явлене в чудесний спосіб зображення Богородиці на кремені, чудотворне зображення Ісуса Христа біля стовпа.	Відпусти на всі маріині свята відправлення Дев'ятого часу біля чудо- творної ікони Богородиці; щоденні медитації, присвячені Діві Марії; Розарій; Пропагування культу луцького монаха Кароля Франка На свято Томи Аквінського проводилась так звана "Філадельфія" спільно з єзуїтами, пасійні богослужіння та урочиста меса щоп'ятниці коло зображення Ісуса Христа біля стовпа	Вінцентій – 5, Ігнатій – 5, Тома – 4, Михаїл – 4, Домінік – 4, Іоан – 4, Яків – 4, Стефан – 4, Йозеф – 3, Бенедикт – 3, Петро – 3, Людовік – 3, Миколай – 4, Амвросій – 3, Гіацинт – 3, Августин – 3, Антоній – 2, Габріель – 2, Самуель – 2, Ангел – 2, Едуард – 2, Серафін – 2, Іоан Хризостом – 2, Флоріан – 2, Александр – 2, Гундисальв – 2, Франциск Ксав'єр – 1, Рафаль – 1, Далмацій – 1, Каєтан – 1, Адріан – 1, Назарій – 1, Кандид – 1, Константин – 1, Кирил – 1, Патрицій – 1, Іордан – 1, Євстахій – 1, Фортунат – 1, Урбан – 1, Боніфатій – 1, Франциск – 1, Павло – 1, Матей – 1, Пій – 1, Маріан – 1, Ієронім – 1, Станіслав – 1, Войцех – 1, Григорій – 1, Фердинанд – 1, Леопольд – 1, Чеслав – 1, Раймунд – 1, Кипріан – 1, Еразм – 1, Андрій – 1, Лаврентій – 1, Феліціан – 1, Валеріан – 1, Казимир – 1, Касіан – 1, Іоан

					Непомук – 1, Теофіл – 1, Карл – 1, Бонавентура – 1, Бернард – 1, Антонін – 1, Іоан Кантий, Теодор – 1, Тадей – 1, Альберт – 1, Иосафат – 1, Іоан Хреститель – 1, Віт – 1, Модест – 1, Фелікс – 1, Антоній – 1, Іполит – 1, Януарій – 1, Платид – 1, Аманд – 1, Сава – 1.
Козин 1. I пол. XVIII ст. Польська провінція	Мученика Станіслава.				
Яловичі 2. I пол. XVIII ст. Польська провінція	Пожертви Богородиці.	Розарію	Ікона Пожертви Богородиці, копія луцької чудотворної ікони <i>Матері Божої Сніжної</i>		
Камінь- Каширський 2. I пол. XVIII ст. Польська провінція	Архангела Михайла і всіх ангелів.		Чудотворна ікона Богородиці		
Ляхівці 2. I пол. XVIII ст. Руська провінція	Св. Трійці, Внебовзяття Богородиці, <i>Петра і Павла.</i>	Непорочного Зачаття Богородиці (головний) Св. Домініка	Чудотворна ікона Ченстоховської Богородиці в головному вівтарі (на засуві – зображення св. Антонія). Ікони Спасителя, св. Антонія, св. Домініка, прикрашені ватами.	Братство Розарію	Домінік – 1, Гіацинт – 1, Алан – 1, Юстус – 1, Тома – 1.

Старокостянтинів 2. I пол. XVIII ст. Руська провінція	Очищення Богородиці.		Чудотворна ікона Богородиці Розарію	Братство Розарію	Еразм – 1, Себастьян – 1.
Овруч 2. I пол. XVIII ст. Руська провінція	Св. Гіацинта.		Ікони св. Домініка, Антонія Ікона Богородиці “руського письма”		
Чарторийськ 2. I пол. XVIII ст. Конгрегація обсервантів	Піднесення св. Хреста.			Відправа Розарію	
Тарговиця. I пол. XVIII ст. Конгрегація обсервантів	Матері Божої Розарію.	Святого Йозефа Пресвятої Богородиці	Чудотворна вівтарна ікона Богородиці Переносна ікона Богородиці Розарію	Братство Розарію	
Луцьк 5. II пол. XVIII ст. Польська провінція	Внебовзяття Богородиці.		Чудотворна ікона Матері Божої Сніжної		Вінцентій – 4, Домінік – 4, Михайл – 3, Мартін – 3, Гундисальв – 2, Петро – 2, Казимир – 2, Антоній – 2, Маріан – 2, Стефан – 2, Кипріан – 2, Миколай – 3, Каєтан – 2, Людовік – 2, Франциск – 2, Кріспін – 2, Діонісій – 1, Амвросій – 1, Ієронім – 1, Феліціан – 1, Колумбан – 1, Себастьян – 1, Карл – 1, Ігнатій – 1, Теофіл – 1,

					Матей – 1, Бернард – 1, Алексій – 1, Гадей – 1, Євстахій – 1, Иозеф – 1, Тома – 2, Альберт – 1, Антонін – 1, Пій – 1, Павло – 1, Чеслав – 1, Іоан Непомук – 1, Рох – 1, Іполит – 1, Гіацинт – 1, Бартоломей – 1, Брунон – 1, Іоан Капістран – 1, Філіп – 1, Еразм – 1, Адам – 1, Василій – 1, Андрій – 1, Павло – 1, Алан – 1, Далмацій – 1, Ромуальд – 1, Марколін – 1, Августин – 1, Теодор – 1, Даміан – 1, Аманда – 1, Раймунда – 1, Габріель – 1, Иозеф – 1, Лука – 1, Бенедикт – 1, Іоан Хризостом – 1, Теофіл – 1, Юліан – 1, Сильвестр – 1, Алоїзій – 1, Іоан – 1, Нарцис – 1, Євгеній – 1, Еміліан – 1, Григорій – 1, Лаврентій – 1, Генрік – 1, Юстус – 1, Боніфацій , – 1 Кандид – 1, Северин – 1.
Ляхівці 3. II пол. XVIII ст. Руська провінція	Св. Трійці, Внебовзяття Богородиці, Петра і Павла.	Головний вівтар – Внебовзяття Богородиці; вівтарі св. Домініка, св. Вінцентія Ферезія, св. Гіацинта	Чудотворна ікона св. Вінцентія Ікона Богородиці у головному вівтарі		

Камінь-Каширський 3. II пол. XVIII ст. Польська провінція	Михайла Архангела і всіх ангелів.	Головний вівтар Михайла Архангела, вівтарі Богородиці Розарію, Розп'ятого Христа, св. Карла Боромея, св. Йозефа, св. Антонія, св. Марії Магдалени, св. Теклі, св. Домініка, св. Анни, св. Гіацинта		Відправа Розарію Особливі урочистості і адорація Святих Дарів на Новий Рік, свята Зішестя Святого Духа, Вознесіння, Божого Тіла, Богородиці Громничної (Очищення Богородиці), Благовіщенн, Внебовзяття, Богородиці Розарію і Непорочного Зачаття	
Володимир 3. II пол. XVIII ст. Польська провінція	Св. Трійці, з інших відомостей – Вознесіння Богородиці та св. Гіацинта.	Розарію, св. Домініка, св. Гіацинта, св. Томи Аквінського, св. Вінцентія Ферезія, Іоана з Дуклі, Антонія, в каплиці – Богородиці	В головному вівтарі – зображення Ісуса Христа, наявність при якому вот свідчать про його почитання як чудотворного; ікона Богородиці Розарію, що славилась ласками, переносна ікона Богоматері. Моцці св. Донати	Братство Розарію	

Любар 2. II пол. XVIII ст. Руська провінція	Архангела Михайла, Іоана Непомука		Прославлена чудесами ікона Розп'ятого Ісуса Христа		Людівік – 1, Архангел – 1, Еразм – 1.
Невирків 2. II пол. XVIII ст. Польська провінція	Св. Трійці.	Богородиці Болящої; Св. Домініка, Св. Іоана Непомука Св. Вінцентія Ферезія Богородиці Розарію.	Ікони Богородиці Болящої, святої Трійці Ісуса Милосердного та чудотворна ікона Антонія Падуанського		
Тарговиця 2. II пол. XVIII ст. Конгрегація обсервантів	Матері Божої Розарію.	Матері Божої Розарію	Ікона Богородиці у головному вітарі	Братство Розарію	Петро – 1.
Кульчини. II пол. XVIII ст. Руська провінція	Св. Лаврентія.				
Овруч 3. I пол. XIX ст. Руська провінція	Св. Гіацинта, Вознесіння Богородиці.	Головний вітар – Розп'ятого Христа Св. Антонія Св. Іозефа Св. Домініка	Чудотворна ікона Богородиці, реліквії св. Гіацинта і Вінцентія Ферезія в головному вітарі Ікони Христа, Богородиці, св. Вінцентія, св. Домініка, св. Гіацинта, Варвари. Статуя Непорочного Зачаття Богородиці біля храму. Ікона св. Домініка у каплиці на кладовищі		

Чарторийськ 2. I пол. XIX ст. Руська провінція	Піднесення св. Хреста.	Піднесення св. Хреста Богородиці (на засуві зображення св. Домініка і св. Франциска) Св. Анни Св. Йозефа Ісуса біля стовпа Св. Домініка (на засуві – Вінцентія Ферезія) Св. Теклі Св. Варвари Св. апостола Тадея На хорі вівтар із зображенням Тайної Вечері	Вівтарні ікони Богородиці, Розп'ятого Спасителя і св. Вінцентія Ферезія з вотами Ікони Св. Трійці, Марії Магдалини, Миколая, Ісуса Боремельського, Антонія Статуї св. Яна Непомука та св. Михайла На хорі ікона Спасителя, що несе хрест В захристії 2 ікони св. Франциска, ікона Зняття із Хреста		
Любар 3. I пол. XIX ст. Руська провінція	Архангела Михайла, Іоана Непомука. Каплиця св. Варвари.	Архангела Михайла, Розп'ятого Христа, Антонія Падуанського, Домініка, Вінцентія Ферезія	Ікони Богоматері Розарію та Ченстоховської Богородиці в головному вівтарі. Скульптури св. Петра, Павла, Августина, Гіацинта, Вінцентія Ферезія. Чудотворна ікона <i>Розп'ятого Ісуса</i> <i>Христа</i>	Розарій; молитви до Розп'ятого Спасителя, Богоматері Болящої та патронів храму	Монсвель – 1, Бальтазар – 1.

Козин 2. I пол. XIX ст. Руська провінція	Св. Станіслава, Іоанна Хрестителя.	Головний – Ісуса Христа; вівтарі св. Домініка, св. Вінцентія Ферезія	Ікона Ісуса Христа у головному вівтарі		
Старокостянтинів 3. I пол. XIX ст. Руська провінція	Очищення Богородиці.	Св. Домініка (на засуві зображений св. Миколай), св. Антонія (на засуві – св. Яків), три вівтарі в стіні (св. Михайла, Іоана Хрестителя, Іоана Непомука), в каплицях – св. Вінцентія Ферезія, св. Тадея	Ікона Богоматері Розарію в головному вівтарі, чудотворне різьблене зображення Христа.	Братство Розарію	Флоріан – 1.
Луцьк 6. I пол. XIX ст. Руська провінція	Внебовзяття Богородиці.	Богородиці Св. Пія Св. Вінцентія Ферезія Св. Домініка В каплиці вівтарі св. Томи Аквінського, св. Гіацинта Катерини Сієнської	Чудотворна ікона Богородиці в головному вівтарі (на засуві – зображення Внебовзяття Богородиці). Ікона св. Йозефа. Зображення Милосердного Ісуса. Ікона св. Ієроніма В каплиці ікони св. Антонія, св. Петра і св. Себастьяна.	Братство Розарію	Рафаїл – 1.

Невирків 3. I пол. XIX ст. Руська провінція	Св. Трійці.	Богородиці Болящої, Св. Домініка, Св. Яна Непомука Св. Вінцентія Ферезія Ісуса Милосердного із зображенням св. Антонія на засуві	Ікона Богородиці Болящої у головному вівтарі (на засуві — ікона св. Трійці)	Братство Розарію	
Ляхівці 4. I пол. XIX ст. Руська провінція	Св. Трійці, Внебовзяття Богородиці, Петра і Павла.		Чудотворна ікона Богородиці Чудотворна ікона св. Вінцентія В центральному вівтарі — зображення св. Трійці, що коронує Богородицю. Скульптури святих Яцка, Чеслава, Амвросія, Августина, Йосифа і Симеона в головному вівтарі. Зображення Розп'ятого Христа, Богородиці, що передає Розарій св. Домініку, святих Домініка, Вінцентія Ферезія, Гіацинта, Онуфрія, Іоана Непомука, Теклі, Роха, Еразма в бокових вівтарях. Зображення чотирьох євангелістів та Іоана Хрестителя на амвоні.		Адам — 1.

Дані подані на підставі: ДАЖО. Ф. 90, оп. 1, спр. 451, арк. 1 зв.; ДАЖО. Ф. 90, оп. 1, спр. 704, арк. 1–1 зв.; ДАЖО. Ф. 90, оп. 1, спр. 1009, арк. 1–2; ДАЖО. Ф. 90, оп. 2, спр. 2, арк. 16; ДАЖО. Ф. 178, оп. 6, спр. 306, арк. 2–2 зв.; ДАЖО. Ф. 178, оп. 6, спр. 363, арк. 1–1 зв.; ДАЖО. Ф. 178, оп. 6, спр. 1301, арк. 11–13 зв.; ЦДІАК України. Ф. 22, оп. 1, спр. 35, арк. 8 зв. – 10; ЦДІАК України. Ф. 25, оп. 1, спр. 225, арк. 1176 зв. – 1178 зв.; ЦДІАК України. Ф. 25, оп. 1, спр. 269, арк. 814–818 зв.; ЦДІАК України. Ф. 28, оп. 1, спр. 89, арк. 564–568; ЦДІАК України. Ф. 221, оп. 1, спр. 656; ЦДІАК України. Ф. 2227, оп. 1, спр. 625; ЦДІАК України. Ф. 442, оп. 64, спр. 166-а, арк. 147–147 зв.; ЦДІАК України. Ф. 2227, оп. 1, спр. 651, арк. 84–120; Archivio Generale Domenicani. XIV. Liber LLL. Pars III. P. 254 (f. 2); Archiwum OO. Dominikanów w Krakowie. Kk. 1, k. 1; Archiwum OO. Dominikanów w Krakowie. – Lu 1, k. 13–14; Archiwum OO. Dominikanów w Krakowie. Pr. 26, k. 69–75, 261–262. Biblioteka Jagiełłońska. Dział rękopisów. 6236 III. K. 11–20; Урсу Н. Мистецька спадщина домініканського ордену на Волині (XVII–XIX ст.) // Освіта, наука і культура на Поділлі. Кам'янець-Подільський, 2005. Т. 5. С. 91–104; Урсу Н. Мистецька спадщина домініканського ордену XVII–XIX ст. на території України. Кам'янець-Подільський, 2007. С. 225–227, 270–274; Урсу Н. Храмовий інтер'єр домініканського ордену XVII–XIX століть на землях Волині // Теоретичні та практичні проблеми культурології. Мелітополь, 2005. Вип. 20. С. 20; Barącz S. Wiadomość o klasztorze w. o. Dominikanów w Podkamieniu. Lwów, 1887. S.17; Karolewicz G. Wezrwania kościołów dominikańskich w XVII–XVIII wieku // Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL. 1972, r. 19. S. 106; Kownacki I. Sparta Polska. Zamość, 1703. S. 71–115; Litak S. Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku. Lublin, 1998. S. 104–112; Nowakowski E. O cudownych obrazach w Polsce Przenajświętszej Matki Bożej. Kraków, 1902, zesz. 1. S. 119–759; Sieykowski M. Dni roczne Świętych, Błogosławionych y Pobożnych sług Bożych zakonu Kaznodziejskiego. Kraków, 1743. K. E (2) – K (4); Wołyniak (J.M. Gیزیcki) Wykaz klasztorów Dominikańskich prowincji Ruskiej. Kraków, 1923. T. 2. S. 1–278.